

The background of the entire page is an aerial photograph of a stunning natural landscape. A long, narrow wooden walkway or boardwalk winds its way across a vibrant turquoise river. The river is surrounded by dense, lush green forests and vegetation. Several people can be seen walking along the path, which curves through the water. The overall scene is one of a beautiful, accessible natural environment.

Resenärens makt

Studiehandledning

GÖR EN ANNAN VÄRLD MÖJLIG

Innehållsförteckning

Inledning	4
Träff 1 – Turism	5
Om första träffen	5
Material	5
Förslag på innehåll	5
Att förbereda inför nästa gång	6
Träff 2 – Resa med maktperspektiv	7
Om andra träffen	7
Material	7
Förslag på innehåll	7
Att förbereda inför nästa gång	8
Träff 3 – Fördjupning	9
Om tredje träffen	9
Material	9
Förslag på innehåll	9
Att förbereda inför nästa gång	10
Träff 4 – Mötet med befolkning och kultur	11
Om fjärde träffen	11
Material	11
Förslag på innehåll	11
Till dig som är cirkelledare	13
Grundtanken är gemensamt lärande	13
Cirkelledarutbildningen ska alla gå	13
Förbered dig med ABF	13
Cirkelledaren en garant för delaktighet	13
Alla ska kunna vara med	14
Ansvarstagande arrangörskap med ABF	14
Arbetsplanen hjälper er att nå målen	14
Studiecirkeln en av tre verksamhetsformer	15

Inledning

Boken **Resenärens makt – turism som när och tär**, bygger på en övertygelse om att resor och möten mellan människor i det långa loppet leder till ökad global förståelse. Samtidigt finns en smärtsam insikt om resors baksidor. Flygens utsläpp, exploateringen av orörda områden, djur som nyttjas för de entusiastiska turisternas skull. Människor som sliter för nästan ingen lön och storföretag som plockar ut vinsterna som inte gagnar lokalbefolkningen. Vi behöver förändra vårt sätt att resa.

Den här studiecirkeln vänder sig till dig som tycker om att resa och vill fördjupa dig i de avtryck du gör när du reser och hur du kan vara med och påverka och göra turism mer hållbart. Vill du dessutom ta del av andras erfarenheter och reflektioner är studiecirkeln perfekt för dig.

Studiecirkeln består av fyra träffar inklusive introduktion och avslutning. Till första träffen behöver du inte förbereda dig men till kommande träffar finns material att läsa och uppgifter att göra mellan varje träff.

Träffarna bygger på att alla har läst angivna utdrag ur boken **Resenärens makt** och tillsammans genom olika frågeställningar och övningar reflekterar för att skapa fördjupad förståelse och nya perspektiv.

Varje deltagare behöver ett exemplar av boken, i övrigt krävs inget särskilt material för den enskilda deltagaren. Cirkeln kommer att behöva ha tillgång till whiteboard eller stora pappersark samt postits och pennor om den görs i form av fysiska träffar eller en bra plattform om den görs digitalt. Det är vanligt att det är cirkelledaren som ordnar det.

Cirkeln är planerad till 4 träffar á 2,5 timme, men det går att förkorta den till 3 träffar genom att stryka träff 3. Då gör ni alltså introduktion (1), träff 2 samt avslutning (4). Kom då ihåg att läsa på träff 3 vad som ska göras till sista träffen.

Innehåll och läshänvisningar i studiecirkeln kommer från boken **Resenärens makt – turism som när och tär** av Linda Vismer, utgiven 2022.

Träff 1 – Turism

En omfattande turism är i vissa länder en av de största anledningarna till att landet kunnat ha en ekonomisk utveckling så att fattigdom kunnat minska och välbefindandet öka bland medborgarna. På andra ställen, eller på samma ställen, har turismen varit förödande. Ekologiska system har blivit överbelastade, drog- och sexhandeln påverkar grundläggande mänskliga rättigheter negativt och pengarna som turismen genererar har sedan länge lämnat landet.

För dig som resenär kanske resande och turism ur det lilla perspektivet enbart handlar om upplevelser och avkoppling. Men turism är så mycket mer! Varje enskild resenär är en kugge i ett stort maskineri som spelar avgörande roll för människors livskvalité runt om i världen.

Den här träffen syftar till att sätta frågorna om turism i en större global kontext. Det kräver ett klarsynt förhållningssätt och en förståelse för att turism både när och tär. Vi resenärer har en stor och viktig roll att spela i hur världen utvecklas. För att ha möjlighet att göra aktiva val krävs att vi ständigt ökar vår kunskap, breddar våra perspektiv och regelbundet reflekterar över de val vi står inför.

Om första träffen

Inför första träffen krävs inga förberedelser. Väl på plats bör alla ha tillgång till varsitt exemplar av boken **Resenärens makt**.

Beräkna träffen till 2,5 timme inklusive paus/fika. Vid första träffen kan ni behöva lägga en stund på att presentera er om inte alla känner varandra sedan tidigare. Lägga in en längre paus eller två kortare beroende på gruppens behov. Ofta behövs paus efter 45-60 minuter.

Material

- Whiteboard/skärm/stora pappersark
- Varsitt exemplar av boken **Resenärens makt**
- Färgpennor och stora pappersark

Förslag på innehåll

- Gå en runda där alla säger sitt namn och berättar om sitt bästa resminne. Om ni vill kan ni gå ytterligare en runda och beskriva ert värsta resminne.
- Titta på bilden på sidorna 18 – 19. Vilka reflektioner gör ni? Skriv upp alla reflektioner på en tavla/stort papper/skärm så att alla ser. Gå laget runt och öppna sedan upp för att spinna vidare på andras idéer eller addera nya tills inga fler reflektioner kommer.
- Läs kapitlet **Turism** på sidorna 18 – 29 samt sidorna 75 – 76, avsnittet som heter **Att välja och välja bort resmål**. Ni kan välja att var och en läser eller att ni har högläsning. Beakta de olika förutsättningarna som kan finnas i gruppen.

- Community-based tourism: Spåna på initiativ som ni känner till eller diskutera hur det kan gå att känna igen sådana initiativ. Om ni skulle anordna ett community-based initiativ i ert lokalområde/i er stad – vad skulle ni göra? Vilka perspektiv är viktiga att tänka på? Ni kan antingen sitta i par eller bikupor eller i helgrupp om ni inte är så många. Vill ni vara kreativa kan ni dela ut stora pappersark och färgpennor där ni kan visualisera era initiativ och sedan presentera dem i gruppen.
- Rangordna i helgrupp eller i par följande från sidan 29:
 - ♦ **Resenären, de lokala guiderna, resebyråerna, staterna, journalister och influerare.** Vem bär störst ansvar för att skapa hållbar turism? Låt det ta tid att rangordna, diskutera och framhåll era olika perspektiv och åsikter.
- Gå igenom vad som behöver förberedas till nästa gång och gör en avslutande runda där alla berättar om något de tar med sig från dagens träff.

Att förbereda inför nästa gång

- Läs kapitlet **Makt** på sidorna 44 – 65 samt kapitlet **Pengar** på sidorna 86 – 103.
- Hör av dig till en researrangör och ställ en fråga om deras sociala ansvar. Vid nästa träff kommer ni att diskutera vilka svar ni har fått. Om deltagarna är osäkra eller ovana vid att formulera denna typ av brev kan ni använda en stund av träffen till att diskutera vad ni ska fråga och vem ni ska rikta frågan till.

Träff 2 – Resa med maktperspektiv

En förutsättning för att du ska kunna resa på ett insiktsfullt sätt är att du har med dig ett maktperspektiv och förhåller dig till de maktstrukturer och maktordningar som finns och agerar utifrån dem. Makt handlar om hur stort utrymmet är att välja, hur mycket det kostar att välja (t.ex. sanktioner för den som utmanar en maktordning) och hur mycket det går att påverka trots motstånd.

Att bli bra på att se makt är något du övar dig på och genom resandet kan maktobalanser förstärkas eller motarbetas. Makt kan tyckas tungt och svårt att förhålla sig till men på många sätt är det grundläggande och ett område där du som reser har möjlighet att göra stor skillnad utifrån hur du reser. Både till det bättre och det sämre.

Fattigdom och rikedom är relativt, både vad gäller pengar och välmående. Oavsett om vi är eller känner oss rika eller ”ruinerade” på hemmaplan så är de allra flesta som går den här studiecirkeln väl bemedlade i jämförelse med många av de människor vi kommer att möta under våra resor. Det kan vara svårt att förhålla sig till klyftorna som blir både uppenbara och kännbara under många resor.

Med pengar följer makt och det har inverkan på vartenda möte med människor, stort som litet. Som resenär kan vi förhålla oss till detta faktum på olika sätt och våra värderingar och kompass spelar en avgörande roll för hur vi agerar.

Om andra träffen

Inför den här träffen har deltagarna förberett sig genom att läsa kapitlet **Makt** på sidorna 44 – 65 samt kapitlet **Pengar** på sidorna 86 – 103 och hört av sig med en fråga till en researrangör.

Material

- Whiteboard/skärm/stora pappersark
- Varsitt exemplar av boken **Resenärens makt**

Förslag på innehåll

- Gå laget runt och fånga upp reflektioner efter förra träffen.
- Låt varje deltagare presentera de svar ni har fått från researrangörer. Vad frågade ni och vad fick ni för svar? Vilka reflektioner har gruppen utifrån det? Vad är viktigt att tänka på vid valet av researrangör? Lämna ordet fritt.
- Diskutera: Var befinner du dig i din inre insiktsresa om ditt eget maktperspektiv? Brukar du läsa på, analysera dig själv och ta ansvar för dig själv när du reser? Vad behöver du utveckla?

- Dela upp gruppen i par. Efter diskussionen tar varje par med sig till gruppen tre till fyra gemensamma punkter som representerar hur de kan gå till väga för att utveckla sig själva utifrån ett maktperspektiv. I helgrupp skapas gruppens personliga guide för att utveckla sig själv som resenär. Påminn varandra om att lyssna och visa förståelse för varandra då det är utlämnande frågor och vissa kommer att ha kommit längre än andra på sin insiktsresa.
- Dela med er i gruppen om ni varit utsatta för korruption eller mutor när ni själva har rest. Hur hanterade ni situationen? Kunde ni ha hanterat den annorlunda? Om ingen har något personligt exempel att dela med sig av kan ni reflektera utifrån avsnittet på sidorna 97 – 98. Vilka konsekvenser hade det kunnat få på kort och lång sikt om Linda drog fram en 50-dollar sedel? Hur vill ni själva agera i framtiden om någon ber er om en slant för att ni inte ska hamna i trubbel?
- Läs sidan 11 högt och skriv upp de 5 S:en på tavlan. Låt var och en välja med t.ex. en grön plupp vilken de tycker är viktigast att förbereda utifrån ett maktperspektiv och en röd plupp utifrån vilken det är viktigast att vara medveten om hur och på vad pengarna spenderas. Diskutera sedan de olika motiv som ligger bakom era val.
- Förbered inför träff 3. Ska ni ha den? Om ja, vilka kapitel vill ni fokusera på? Låt kanske ovanstående diskussion vara vägledande i era val.
- Ta några minuter att bläddra igenom de kapitel som finns att välja på. Ni ska välja två till tre stycken. Det kan handla om transporter, boende och mat om det känns mest relevant, eller om djur och alkohol om ni är vana att resa på gruppresa t.ex. Om det är svårt för alla att komma till tals i en öppen diskussion så använd följande metod: Skriv upp alla kapitel så att alla kan se. Var och en får 3 duttar att dela ut till tre kapitel som vore spännande. De två/tre kapitel som får flest duttar läser ni till nästa gång och de blir fokus för träff 3.
- Avsluta med en runda där alla får dela med sig av någon reflektion de har gjort under dagens träff.

Att förbereda inför nästa gång

- Läs de kapitel ni har kommit överens om. Kom på en diskussionsfråga eller välj ut ett stycke från varje kapitel som du vill diskutera på kommande träff.
- Ställ en fråga till några i ditt nätverk. Det kan vara på Instagram, i fikarummet eller på annat sätt. Frågan är: "Vilka resmål väljer du bort och varför?" Berätta att du ska diskutera svaren i en studiecirkel om boken **Resenärens makt**.

Träff 3 – Fördjupning

Resor ger minnen för livet och resandets möjligheter är oändliga. Så många resmål, så många olika sällskap, drivkrafter och målbilder. Vart och hur vi reser spelar stor roll för resmåls utveckling och välmående. Om alla väljer samma destinationer får vi stora problem. Att vi som turister sprider ut oss över stor yta är därför bättre för alla parter, både lokalbefolkning och ekosystem. Dessutom gynnar turismens inkomster fler människor i stället för några få och vi får alla roliga upplevelser utan trängsel. Om vi gräver lite djupare blir det tydligt hur många olika faktorer som tillsammans avgör vart vi till slut bokar biljetten.

När vi väljer boende kan vi förutom komfort, placering och pris behöva tänka på hur arbetsvillkoren ser ut personalen och hur miljövänligt boendet är. Dessutom är det relevant om pengarna du betalar går till löner lokalt eller till ett stort multinationellt bolag.

Valen vi gör när vi reser är oändliga. Inför den här träffen har deltagarna fördjupat sig ett par tematiska kapitel som rör viktiga beslut vi tar när vi reser. Om det inte är boende och transporter är det mat, alkohol eller de aktiviteter vi gör på resan.

Om tredje träffen

Inför träffen har deltagarna fördjupat sig i två till tre kapitel som valdes ut på föregående träff och tagit med sig diskussionsfrågor eller valt ut stycken att diskutera.

Material

- Whiteboard/skärm/stora pappersark
- Varsitt exemplar av boken **Resenärens makt**
- Post-its

Förslag på innehåll

- Inled med en runda där varje deltagare får dela med sig av reflektioner eller insikter sedan senaste träffen.
 - ♦ Börja med att berätta vilka svar ni har fått på resmål som era bekanta i fikarummet eller på sociala medier väljer bort. Vilka skäl angavs för att de väljs bort? Kan ni se ett mönster i resmål och anledningar att välja bort? Är anledningarna egoistiska (till exempel ointresse, väder) eller politiska (till exempel brist på demokrati eller mänskliga rättigheter) eller andra? Skriv upp varje resmål och varje skäl på olika postits och hjälps åt att dela in dem i kluster och leta efter samband.
- Skriv upp era förberedda diskussionsfrågor/stycken att diskutera på ett stort pappersark eller en tavla. Beräkna hur många frågor ni har och hur många minuter ni kan lägga per fråga. Börja med ett kapitel i taget.
- Förslag på metoder som kan användas är bikupor, rangordna och plus, minus, intressant.

- Vilka insikter tar jag med mig från dagens träff? Gå en runda kring vad ni tar med er som ni vill göra annorlunda, något ni ska påverka ert resesällskap kring på nästa resa eller något ni ska bli bättre på att undersöka före era resor.

Att förbereda inför nästa gång

- Läs kapitel **Befolkning** på sidorna 234 – 253 samt **Kultur** på sidorna 254 – 275.
- Sök information om hur samer i Skandinavien marknadsförs för turister och ta med dig något exempel till träffen. Om ni vill kan ni dela upp olika urfolk att söka information om.

Träff 4 – Mötet med befolkning och kultur

Alla platser vi som resenärer besöker har en lokalbefolkning som på ett eller annat sätt påverkas av turism. Turism som inkräktar på människors liv tar sig i uttryck på olika sätt och för redan utsatta grupper kan turismen förvärra situationen. Naturområden exploateras, människor får maka på sig och det stillsamma kvarteret byggs om till en hipp bargata. Hur konsekvenser upplevs av befolkningen beror i huvudsak på två saker, dels mängden turism, dels hur turisterna beter sig. För den sistnämnda har du och jag, varje enskild resenär, ett stort ansvar.

I grunden handlar det om att visa respekt för att vi alla är människor som föds med olika förutsättningar, med olika identiteter och traditioner och inför de olikheterna ska vi vara mycket ödmjuka. Samtidigt, det kanske viktigaste av allt: Vi är alla människor som är betydligt mer lika än olika varandra. I mötet mellan kulturer får vi öva på att vara öppensinnade och se olikheter som något att lära oss av.

Den här träffen är en djupdykning i hur du som resenär på ett medvetet sätt kan förhålla dig till lokalbefolkningen i allmänhet och urbefolkning, barn och andra utsatta i synnerhet. Den handlar också om kultur och att förstå att våra olika referensramar spelar roll för hur vi upplever människor och kulturer under våra resor, och hur lokalbefolkningen upplever oss turister.

Om fjärde träffen

Inför träffen har deltagarna läst kapitlet **Befolkning** på sidorna 234 – 253 och kapitlet **Kultur** på sidorna 254 – 275 samt sökt information om urfolk riktade till turister.

Material

- Smartphones/datorer och internet.
- Varsitt exemplar av boken **Resenärens makt**

Förslag på innehåll

- Inled med en runda med reflektioner från förra gången och om någon har en insikt eller annat att dela med sig av.
- Diskutera i helgrupp: Vad skulle du göra om någon i ditt resesällskap börjar fotografera ett barn ni passerar på er resa? Hur skulle du tänka och agera?
- Presentera det ni fått fram om marknadsföringen av samer. Finns likheter och skillnader mellan Sverige, Norge och Finland kring hur samer presenteras för turister? Vad tror marknadsföringen får för positiva och negativa konsekvenser för samer? Om ni har svårt att få till en bra diskussion kan ni hämta inspiration här: samer.se/turism

- Om ni har tid och lust kan ni gemensamt söka information om andra urfolk, t.ex. massajer, maorier, maya eller något annat ni känner till och diskutera samma frågeställningar som ovan.
- Dela upp er i par och berätta om någon eller några kulturkrockar ni upplevt när ni har rest i delar av Sverige ni inte brukar besöka eller i andra länder. Hur agerade ni? Var det bra att det hände eller hade kulturkrocken kunnat undvikas på något sätt genom att du själv hade agerat annorlunda? Vad kan du ta med dig framåt?
- Avsluta studiecirkeln med en runda kring vad ni behöver förbereda bättre inför nästa resa. Det kan vara hur du läser på om det politiska läget i landet du ska till, om regler kring djurhållning, om normer kring alkohol, om olika boendialternativ, eller något helt annat som du fått insikt om under studiecirkeln. Säg också något om vad du tar med dig från studiecirkeln i stort.

Till dig som är cirkelledare

Den här delen är ett stöd för dig som cirkelledare. Den innehåller praktiska tips när det gäller hur man leder en cirkel och förslag på upplägg av den. Välkommen som cirkelledare i ABF!

Grundtanken är gemensamt lärande

Kanske har du varit cirkelledare tidigare eller själv gått en studiecirkel så att du känner till grundtanken. Om inte är det viktigt att du får en känsla för hur man arbetar i en studiecirkel. Grunden i en studiecirkel är att alla delar med sig av sina kunskaper och att man lär sig tillsammans. Demokrati och delaktighet är två viktiga hörnstenar i en studiecirkel. Alla ska kunna påverka och känna sig delaktiga. Det är det arbetssätt som gör studiecirkeln socialt givande, kreativ och som främjar lärandet.

Cirkelledarutbildningen ska alla gå

Alla cirkelledare inom ABF erbjuds att delta i vår cirkelledarutbildning. ABFs syfte med GRUND, första steget i cirkelledarutbildningen är att ge dig som cirkelledare en inblick i ABFs värdegrund, folkbildningens pedagogik och vad din roll som ledare inom folkbildningen innebär. Efter GRUND finns det möjlighet att delta i våra fortsättningsutbildningar som ger dig ytterligare kunskap om hur man leder grupper, folkbildning och värdegrund. Tala med ditt lokala ABF-kontor om du är intresserad av att gå en cirkelledarutbildning.

Förbered dig med ABF

Tillsammans med din kontakt på ABF går du igenom upplägget av studiecirkeln. Stäm av studiematerial, lokal och om det finns kunskap om deltagarna som är bra att ha med sig för dig som ledare. Kanske finns det sådant som kan vara värdefullt att veta om dina deltagare i förväg, exempelvis om de kommer från en och samma förening eller om de har anmält sig via ABFs kursprogram som är riktat mot allmänheten.

Cirkelledaren en garant för delaktighet

För dig som ledare gäller det att skapa ett generöst klimat där alla känner sig inkluderade. Eftersom studiecirkeln bland annat kännetecknas av tid för reflektion och frågor är det viktigt att du som ledare ger plats och tid för det. I början av varje träff bör du öppna för frågor från föregående träff och berätta om dagens arbete. I slutet av träffen är det också viktigt att du lämnar tid för reflektion och frågor.

I grupper brukar det oftast finnas några som har lättare än andra att uttrycka sig och ta plats. Som ledare är det din uppgift att se till att så många som möjligt deltar i samtalen. Frågor som "Är det här något du känner igen?" eller "Hur tänker du om det?" är några inbjudande meningar till en person som sitter tyst.

En grupp utvecklas hela tiden och för en del personer tar det några gånger innan gruppen känns så trygg att de vill delta i samtalen.

Alla ska kunna vara med

I våra studiecirklar finns människor med olika bakgrund, förutsättningar och intresseområden. Det är vi glada för. Utan mångfald i gruppen förlorar studiecirkeln sin kraft. Därför är det viktigt att alla som deltar har möjlighet att vara med på lika villkor.

Någon kan ha en synlig funktionsnedsättning, en annan har en dold. Några har svenska som modersmål, andra har det inte. Genom dialog med deltagarna brukar det gå ganska smidigt att hitta ett upplägg som fungerar för alla.

Kom ihåg att ingen förväntar sig att du ska gissa dig till vad varje individ behöver. Ge dem därför möjlighet att tala om det redan i samband med att de anmäler sig. Det behöver inte bli mer märkvärdigt än att du frågar ”Är det något jag som cirkelledare behöver veta inför första träffen?”.

Ofta handlar det om ganska enkla åtgärder. Det kan vara anpassat fika, tillräckligt med pauser, studiematerialet utdelat i förväg, hörslinga, förstorad text, framkomlighet för rullstol eller extra tydligt språk. Det mesta kan lösas med en öppen inställning och god framförhållning.

Skulle det trots allt uppstå behov som inte går att tillgodose är det ändå viktigt att visa att du ser och respekterar individen. I slutändan är det inte tekniska detaljer som gör en studiecirkel tillgänglig, utan att deltagarna känner sig så välkomna som de är. Därför är bemötandet många gånger avgörande.

Ansvarstagande arrangörskap med ABF

Det finns en del praktiska saker att tänka på som cirkelledare. Du ska fylla i den digitala närvarolistan på ABFs E-tjänst. Se till att den tekniska utrustning som krävs för studiecirkeln finns tillgänglig och fungerar. Den första gången är det extra viktigt att vara ute i god tid, så deltagarna känner sig välkomna. Ställ iordning i lokalen. Försök sitta så att alla ser varandra. När ni lämnar lokalen ska den vara iordningsställd. Kom också ihåg att tala om för deltagarna att det är ABF som arrangerar studiecirkeln. Om det är en organisation – exempelvis en fackklubb, PRO, politisk förening eller patientförening – som genomför cirkeln så talar du om att det är den organisationen i samarbete med ABF som är anordnare.

Arbetsplanen hjälper er att nå målen

När man planerar en studiecirkel behövs en arbetsplan. Det är ett arbetsdokument som lägger en bra grund för att man ska nå målet med cirkeln. Vare sig du gör arbetsplanen själv eller använder den mall som finns i denna handledning är det viktigt att du stämmer av med deltagarna. Finns det alternativa upplägg? Andra önskemål? När gruppen har enats om arbetsplanen och eventuella ändringar gjorts så lämnar du en kopia till ABF.

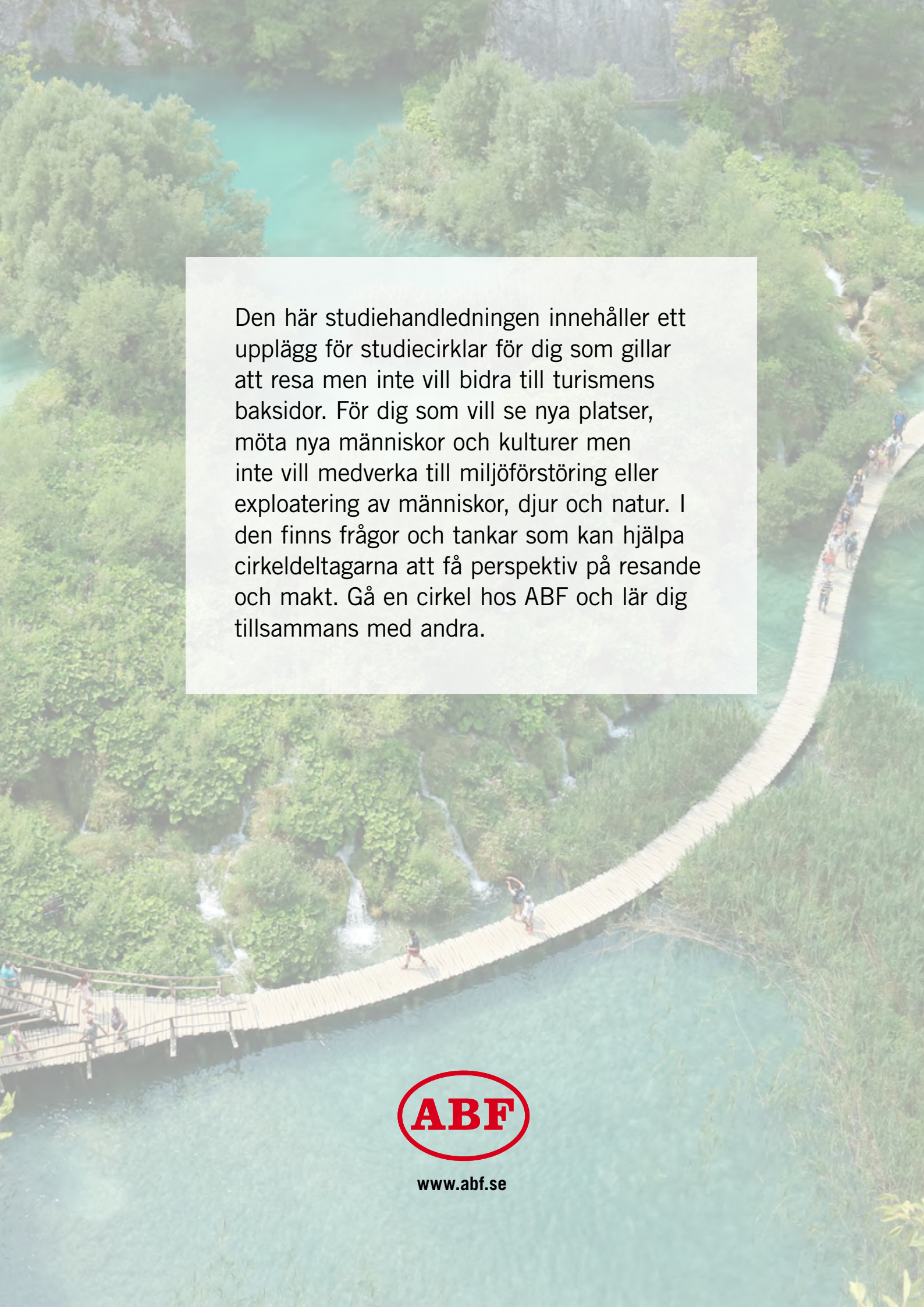
ABF är arbetarrörelsens studieförbund

Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) är arbetarrörelsens studieförbund. Vi erbjuder studiecirklar, kurser, föreläsningar samt kulturarrangemang i alla landets kommuner. ABF bildades för över 100 år sedan. Bakom grundandet stod Socialdemokraterna, LO och Kooperativa Förbundet. Med verksamhet i hela landet, 54 medlemsorganisationer, 63 samarbetsorganisationer och 700 000 deltagare årligen är ABF Sveriges ledande studieförbund.

Studiecirkeln en av tre verksamhetsformer

ABF har tre verksamhetsformer: studiecirkel, annan folkbildningsverksamhet och kulturprogram. I studiecirkeln deltar minst tre och högst tjugo deltagare, inklusive cirkelledaren. Cirkeln är på minst tre träffar med sammanlagt minst nio studietimmar (en studietimme = 45 minuter). I annan folkbildningsverksamhet är formerna friare och flexibla, här finns pröva-på-verksamhet, workshops, temakvällar, en-dags- och helgkurser. Kulturprogram framförs inför eller tillsammans med minst fem deltagare utöver studieförbundets ledare. Det kan vara föreläsningar, teaterföreställningar, konserter eller debatter. Ett kulturprogram ska pågå i minst 30 minuter och vara utformat så att det bidrar till att skapa delaktighet, upplevelse och eftertanke.

Läs mer om ABF och hur du kan samarbeta på:
abf.se/om-abf/samarbeta-med-abf/

Den här studiehandledningen innehåller ett upplägg för studiecirklar för dig som gillar att resa men inte vill bidra till turismens baksidor. För dig som vill se nya platser, möta nya människor och kulturer men inte vill medverka till miljöförstöring eller exploatering av människor, djur och natur. I den finns frågor och tankar som kan hjälpa cirkeldeltagarna att få perspektiv på resande och makt. Gå en cirkel hos ABF och lär dig tillsammans med andra.

www.abf.se